

การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นongบัวลำภูเขต 2
**ADMINISTRATION ACCORDING TO THE SAPPURISADHAMMA
FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE NONG BUA
LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2**

พระมหารัศคักดี ปณญาวุฑฒโ (บุญชัย)^{1*}

พระครูปลัดสมชัย นิสฺสโก, ดร. (ประกอบพรชัย)²

พระมหาสุภาวิญญ์ ปภสฺสโร, รศ.³

¹นักศึกษาสาขาพุทธบริหารการศึกษา

^{2,3}อาจารย์ประจำสาขาพุทธบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

Pramaha Raksak Panyawutto (Boonchai)¹

Phrakhruplad Somchai Nissabho, Dr. (Prakobpornchai)²

Pramaha Supavit Paphatsaro, Assoc. Prof.³

¹Student of Master of Education

^{2,3}Lecturer of Buddhist Educational Administration

Mahachulalongkorn Buddhist University, Loei Religious College

*Corresponding Author E-mail: Raksak.1530@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นongบัวลำภูเขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นongบัวลำภู เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน ทำสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นongบัวลำภูเขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ลำดับดังนั้นควรมีการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลให้ดีขึ้น

2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มัตตัญญูตา (รู้จักประมาณ) ปุคคลัญญูตา (รู้จักบุคคล) ปริสฺสญญูตา (รู้จักชุมชน) กาลัญญูตา (รู้จักกาล) อัตตัญญูตา (รู้จักตน) ฌมมัญญูตา (รู้จักเหตุ) และอิตถัญญูตา (รู้จักผล) ตามลำดับ

3) แนวทางพัฒนาการบริหารหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 ในงานทั้ง 4 ด้านผู้บริหารสามารถนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ด้านเข้ามาบูรณาการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนได้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; หลักสัปปุริสธรรม;

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the administration of school administrators; 2) to study the level of school administration according to the Sappurisdhamma (qualities of a good man) of the school administrators; 3) to propose the guideline for the development of school administrators according to the Sappurisdhamma of the school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2. This study was carried out by means of mixed-method research. The samples used in this study were 285 teachers in schools under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2. This sample size was determined by using the method of R.V. Krejcie and D.W. Morgan and simple sampling with a lottery method. The instrument used was a five-rating scale questionnaire. Also, the researcher interviewed key informants, including five academics. The tool used was an interview form for a qualitative study.

The research results were as follows:

1) For the administration of school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2, overall, teachers have opinions about the administration of the school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2 at the highest level. Considering each aspect, it was at the highest level in all aspects sorted from highest mean to lowest mean: general administration, budget administration, academic administration, and personnel administration, respectively. Therefore, personnel management should be improved.

2) For the school administration, according to the Sappurisdhamma of the school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2, overall, teachers have opinions about the administration of the school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2 at the highest level. In considering each aspect, all aspects were at the highest level, sorted from highest mean to lowest mean: Mattaññuta (moderation), Puggalaññutā (knowing the individual), Parisaññutā (knowing the assembly), Kāluññuta (knowing the proper time), Attaññutā (knowing oneself), Dhammaññutā (knowing the law), Atthaññutā (knowing the meaning).

3) The guideline for the development of school administrators according to the Sappurisdhamma of the school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2 in all four aspects was that the administrators could integrate the Seven Sappurisdhamma to develop the school administration.

Keywords: School Administration; Sappurisdhamma;

บทนำ

ปัจจุบันโลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีลักษณะแข่งขันกันสูง ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการองค์การหรือสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเป้าหมาย ซึ่งการบริหารจัดการองค์การย่อมมีความเสี่ยงต่าง ๆ ในการบริหาร (ภารดี อนันต์ นาวี, 2561: หน้า 5) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ นักพัฒนา นักแก้ปัญหา นักตัดสินใจ นักประนีประนอม นักการทูต นักวางแผน นักปกครอง และนักประชาสัมพันธ์ (ณรงค์พันธุ์ เขียวขุนทด, 2559: 22)

จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญเกี่ยวกับตัวผู้บริหารหรือผู้นำในการบริหาร โดยมีการนำหลักธรรมมายึดโยงเข้าเป็นหลักบริหารของผู้บริหาร ดังที่ พระครูสุธีจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงกโร ภักดินอก) จากหลักคำสอนในพุทธศาสนาที่เน้นไปที่จิตใจ โดยสอนให้เห็นถึงความสำคัญถึงความดีทางใจ สำหรับการดำเนินชีวิต และความเป็นผู้นำที่ดีเกี่ยวข้องกับทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางจิตใจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เป็นต้น ในลักษณะที่เป็นภาพรวม แต่ในปัจจัยต่าง ๆ ล้วนเกี่ยวข้องกับจิตใจของผู้นำ ถือเป็นปัจจัยเริ่มต้นของปัจจัยอื่น ๆ ดังสภามิตติที่ว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” ขอเพียงมีจิตใจที่ใสดี มีจิตใจหวังความก้าวหน้า มีจิตใจที่มุ่งการเปลี่ยนแปลง มีจิตใจที่มุ่งมั่น มีจิตใจที่กระตือรือร้น มีจิตใจที่มุ่งความสำเร็จ มีจิตใจที่จะพัฒนาตนเอง มีจิตใจที่ปรารถนาดีต่อคนอื่น มีจิตใจที่คำนึงถึงคนอื่น มีจิตใจที่คำนึงถึงส่วนรวม (พระครูสุธีจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงกโร ภักดินอก), 2558: 44)

หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่น่าสนใจ และเหมาะสำหรับการนำมาประยุกต์เป็นหลักปฏิบัติตนของผู้นำ เพราะเป็นข้อธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่บริษัทตามโอกาสสถานที่ต่าง ๆ กัน ซึ่งคุณสมบัติของผู้นำที่ดีในความหมายของพระพุทธศาสนาจะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยหลักธรรม 7 ประการ ในชีวิตประจำวันนั้น ถ้าหากใครมีคุณธรรมของมนุษย์ที่แท้ 7 ประการนี้ และสามารถประพฤติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเหล่านี้โดยสมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นย่อมได้ ชื่อว่าเป็น ผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าเป็น "สัตบุรุษ" หรือ "คนดีแท้" หรือ "มนุษย์โดยสมบูรณ์" การกระทำหรือพฤติกรรมของเขามีความเหมาะสมถูกต้องปราศจากความผิดพลาด นำประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยรวม ย่อมเอื้ออำนวยประโยชน์สันติสุขแก่สังคมนั้น (พระมหาสุกโขภค มณีโชติ (มณีโชติ), 2556: 46)

จากการประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีผลการประเมินระดับคุณภาพ พอใช้ (คะแนนเฉลี่ย 1.73) หากพิจารณารายยุทธศาสตร์ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีผลประเมินสูงสุด ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (คะแนนเฉลี่ย 3.50) และยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพมีผลการประเมินต่ำสุด ระดับคุณภาพ พอใช้ (คะแนนเฉลี่ย 0.67) วิธีการ/แนวทางการต่อยอดการพัฒนาสู่ความสำเร็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นเขตพื้นที่การศึกษาขนาดเล็ก มีบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการขั้นตอนในการบริหารจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับในการบริหารจัดการศึกษาทุกมิติ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา และระดับเขตพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2563: 10 – 11)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 และระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 ตลอดจนศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2

3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 ได้ข้อมูลสารสนเทศสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 แนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 ได้แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 เป็นอย่างไร ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 เป็นอย่างไร ในครั้งนี้ โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1) การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป

2) หลักธรรมาภิบาล 7 ด้าน ประกอบด้วย ธัมมัญญา (รู้จักเหตุ) อัตถัญญา (รู้จักผล) อัตตัญญา (รู้จักตน) มัตตัญญา (รู้จักประมาณ) กาลัญญา (รู้จักกาล) ปริสสัญญา (รู้จักชุมชน) ปุคคลัญญา (รู้จักบุคคล)

2. ขอบเขตประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 จำนวนทั้งหมด 1,080 คน จำแนกตามอำเภอ แบ่งเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนาวัง จำนวน 191 คน อำเภอนากลาง จำนวน 457 คน และอำเภอสุวรรณคูหา จำนวน 432 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตาราง ตามตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่าง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (จักรกฤษณ์ โปตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก, 2563: 102) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน

สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ประกอบด้วยนักบริหาร นักวิชาการ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกตามสัดส่วน ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน
- 2) ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการการบริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน
- 3) พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารเชิงพุทธ จำนวน 1 รูป

3. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ในการทำวิจัยคือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่

- 1) อำเภอนาวัง
- 2) อำเภอนากลาง
- 3) อำเภอสุวรรณคูหา

4. ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – dept interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง จากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทบทวนเอกสารการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม และดำเนินการสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับขนาดโรงเรียนที่สังกัด และที่ตั้งโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ระดับการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการบริหารอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ ธัมมัญญา อตถัญญา อัตตัญญา มัตตัญญา กาลัญญา ปริสสัญญา และบุคคลัญญา

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open end)

2. การสัมภาษณ์

เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีแบบฟอร์มข้อมูลรายละเอียดที่ผู้วิจัยทำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ติดต่อประสานงานไปยังผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามจากกลุ่ม ตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์เพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย เพื่อนำไปยืนยันต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2

3) ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเอง โดยนำแบบสอบถาม จำนวน 285 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ต่อไป

4) นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของการกรอกข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละชุด

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จำนวน 5 รูป/คน

2) ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารถึง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย หนังสือขอความร่วมมือ แบบสัมภาษณ์ เนื้อหารายละเอียดวิจัย ก่อนหนึ่งอาทิตย์ พร้อมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

3) ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและขออนุญาตบันทึกเทป และถ่ายรูปเพื่อประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ไปทำการวิเคราะห์และสรุปผลจากการสัมภาษณ์

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 สถิติที่ใช้มีดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ($\bar{X}$)
- 3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล

2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มัตตัญญูตา ปุคคัลลัญญูตา ปริสสัญญูตา กาลัญญูตา อัตตัญญูตา ฌัมมัญญูตา และอิตถัญญูตา ตามลำดับ

3) แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 มีดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ผู้บริหารต้องนำหลักการเรียนรู้ เหตุ ภูมิ ใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัจจุบัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนให้มากที่สุด 2) ด้านงบประมาณ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าตอบสนองนโยบายและแผนพัฒนา รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจการจัดวางระบบการเงิน บัญชี และพัสดุ ให้เป็นระเบียบแบบแผน ตามหลักมัตตัญญูตา 3) ด้านงานบุคคล ผู้บริหารต้องให้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหาร ทั้งการสื่อสารนโยบาย วิสัยทัศน์ให้บุคลากรเข้าใจ อธิบายความชัดเจนแก่ผู้ที่สงสัย เพื่อชักจูงใจทำให้ทุกคนพร้อมใจที่จะเดินไปข้างหน้าด้วยกันโดยไม่ลังเล ตลอดจนมีความรอบคอบในการควบคุมภายใน และบริหารความเสี่ยงองค์การด้านต่าง ๆ โดยใช้หลักอิตถัญญูตา 4) ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารต้องวางแผนในการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารต้องเข้าถึงชุมชน รู้จักผู้นำชุมชน ผู้บริหารต้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีของชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้วยปริสสัญญูตา

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านการบริหารทั่วไปเป็นการบริหารที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดในการบริหารที่เป็นเชิงประจักษ์ในการดำเนินงาน สอดคล้องกับพระราชูฏ ปณณวชิโร (เพชรไพร) (2561: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การ

บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7

2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มัตตัญญูตา ปุคคัลญญูตา ปริสัณญูตา กาลัญญูตา อตตัญญูตา ธัมมัญญูตา และอตถัญญูตา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจังหวัดหนองบัวลำภูถือได้ว่าเป็นดินแดน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่สอดคล้องกลมกลืนกับงานบริหารโดยทั่ว ๆ ไปอยู่แล้วที่ผู้บริหารทุกคนต้องปฏิบัติตามหน้าที่การบริหารและถือว่าสอดคล้องกับหลักการบริหารทั่วไปของนักวิชาการต่างประเทศที่ได้แบ่งหน้าที่งานบริหารออกเป็น 4 งาน คือ การวางแผน การจัดองค์การ จัดนำ และการควบคุม สอดคล้องกับ พระมหาศุภโชค มณีโชติ (มณีโชติ) (2561: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า (1) พระภิกษุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า พระภิกษุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ด้านกาลัญญูตาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

3) แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 พบว่า ในงานทั้ง 4 ด้านผู้บริหารสามารถนำหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ด้านเข้ามาบูรณาการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 เป็นหลักธรรมไม่ว่าใครเมื่อนำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เป็นหลักในการทำงาน หลักการดำรงอยู่ในสังคมล้วนทำให้เจริญเป็นบุคคลที่มีความน่าเลื่อมใสและน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ พระครูพิศาลปริยัตยานุกูล (อนันต์ วฑฒโน) (2561: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรวางแผนการบริหารงานบุคคลให้เป็นระบบทั้งด้านการสรรหาการ กำหนดหน้าที่การประเมินงาน รวมถึงควรจัดประชุมในการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องกำหนด

เป้าหมายในการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจนส่งเสริมขับเคลื่อนงานและตรวจสอบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรชี้แจงข้อคิดเห็นพร้อมรับฟังความคิดเห็นและช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน นอกจากนี้ควรมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือสร้างศรัทธาให้เกิดแก่บุคคลทั่วไปและควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและตั้งตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม และจะต้องวางตนเหมาะสม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ในการรักษาระเบียบวินัยโดยไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง โดยกำหนดนโยบาย และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร มาพัฒนา ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพการทำงานเสมอ พร้อมทั้งตั้งมั่นอยู่ในความพอเพียงและความพอดีทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิต อีกทั้งควรเปิดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้บุคลากรได้รับเสมออย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเวลา โดยจะต้องตรงต่อเวลาและรู้กาลเทศะจัดสรรเวลาให้เหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นและสร้างจิตสำนึกให้เกิดแก่นในองค์กร นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำกิจกรรมร่วมกันก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นการสนับสนุนสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนให้มีความร่วมมือและทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนเป็นระยะ ๆ จะต้องสนับสนุนบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นเพื่อให้เกิดการตั้งใจในการทำงาน ที่สำคัญควรศึกษาและทำความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านวิชาการ ผู้บริหารต้องนำหลักการเรียนรู้เหตุรู้ผลมาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ผู้บริหารต้องวางมาตรฐานการทำงาน แบ่งงานเป็นหมวดหมู่ ตามหลักการเรียนรู้กาลรู้เวลา กำหนดเวลาการทำงาน จะทำให้เกิดผลการทำงานได้ตามระยะเวลา

2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านงบประมาณ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าตอบสนองนโยบายและแผนพัฒนา รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจการจัดวางระบบการเงิน บัญชี และพัสดุ ให้เป็นระเบียบแบบแผนตามหลักมัตตัญญูตา ผู้บริหารการวางแผนการใช้เงินงบประมาณ ตัดสินใจสั่งการด้วยความรอบคอบด้วยการคิดวิเคราะห์จากข้อมูลที่เพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์ตามหลักอัมมัญญูตา ผู้บริหารจัดระบบและกลไกการจัดทำนโยบายและแผนงบประมาณ อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักอิตถัญญูตา

3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านงานบุคคล ผู้บริหารต้องวางแผนงานบุคลากรทำงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งสรรหาบุคลากร เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดแคลน

ตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักคุณธรรมอย่างเหมาะสมและทันสมัย โดยการประเมินการปฏิบัติงานบุคลากร

4) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารต้องวางแผนในการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน คำนึงถึง และเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรวางแผนการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า โดยยึดหลักมัตตัญญูตา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2

2) ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2

3) ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายตาม หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 มีดังนี้

การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล

ครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มัตตัญญูตา บุคคลัญญูตา ปริสัญญูตา กาลัญญูตา อตตัญญูตา ธัมมัญญูตา และอตถัญญูตา ตามลำดับ

แนวทางพัฒนาการบริหารหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ในงานทั้ง 4 มีดังนี้

1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านวิชาการ ผู้บริหารต้องนำหลักการเรียนรู้เหตุรู้ผลมาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ผู้บริหารต้องวางมาตรฐานการทำงาน แบ่งงานเป็นหมวดหมู่ ตามหลักการเรียนรู้กาลรู้เวลา กำหนดเวลาการทำงาน จะทำให้เกิดผลการทำงานได้ตามระยะเวลา

2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านงบประมาณ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าตอบสนองนโยบายและแผนพัฒนา รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจการจัดวางระบบการเงิน บัญชี และพัสดุ ให้เป็นระเบียบแบบแผน ตามหลักมัตตัญญูตา ผู้บริหารการวางแผนการใช้เงินงบประมาณ ตัดสินใจสั่งการด้วยความรอบคอบด้วยการคิดวิเคราะห์จากข้อมูล ที่เพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์ตามหลักธัมมัญญูตา ผู้บริหารจัดระบบและกลไกการจัดทำนโยบาย และแผนงบประมาณ อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักอัทธัญญูตา

3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านงานบุคคล ผู้บริหารต้องวางแผนงานบุคลากร ทำงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งสรรหาบุคลากร เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดแคลนตาม หลักธัมมัญญูตา ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักคุณธรรมอย่างเหมาะสมและทันสมัย โดยการประเมินการปฏิบัติงานบุคลากร

4) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารต้องวางแผนในการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน คุ้มค่า และเกิดประโยชน์ สูงสุด ผู้บริหารควรวางแผนการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าโดยยึด หลักมัตตัญญูตา

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ โปตาพล และสุพรรณิ บุญหนัก.(2563). สถิติเพื่อการวิจัย และการใช้โปรแกรม SPSS ในการวิจัย. เลย: สำรวย ก๊อปปี้บ้านใหม่.

ณรงค์พันธุ์ เขียวขุนทด. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามความคิดเห็นของครูในอำเภอไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.

พระครูพิศาลปริยัตยานุกูล (อนันต์ วฑฒโน) (2558). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2561.

พระครูสุธีจริยวัฒน์ (สาคร ชิตงโร รักดินอก). (2558). ภาวะผู้นำ หลักธรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อ สร้างสรรค์. ขอนแก่น: หจก. โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.

พระมหาสุโขค มณีโชติ (มณีโชติ). (2556). ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอดาก พัว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระราชวุฒาจารย์ (เพชรไพร). (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปริยธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาวดี อนันต์นาวิ.(2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*, ใน *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. (2563). *รายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2.